

HAAPAJÄRVEN KAUPUNKI

Tarkastuslautakunta

Kuvat Jyri Flink

ARVIOINTIKERTOMUS

VUODELTA 2015

Sisällysluettelo

Puheenjohtajan katsaus

Tarkastuslautakunta

- ***Kaupungin oman ulkoisen valvonnan ja sisäisen valvonnan järjestäminen***
- ***Tarkastuslautakunnan toiminta***

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

- ***Tavoitteiden asettaminen***
- ***Kunnan taloudellinen asema ja sen kehittyminen***

Tarkastuslautakunnan arvio vuoden 2015 talousarvioon asetettujen tavoitteiden toteutumisesta

Tasapainottamisohjelma

Tuloslaskelma

Rahoitusosa

Konsernitarkastelu

- ***Hallintopalvelut***
Henkilöstötilinpäätös
Selännepalvelut
- ***Sivistystoimi***
Hallinto
Perusopetus
Lukio
Vapaa-ajan koulutus, Jokilatvan opisto,
Kulttuuripalvelut
Ruokapalvelut
Kirjasto
Liikunta
- ***Tekniset palvelut***
Hulevesimaksu
Yksityistiet
Liikenneväylät
- ***Investoinnit***

Haapajärven kaupunki

TARKASTUSLAUTAKUNTA

Haapajärven kaupunginvaltuustolle

Haapajärven kaupungin tarkastuslautakunnan arviointikertomus vuodelta 2015

Puheenjohtajan katsaus

Vuoden 2015 arviointikertomus on valmistunut. Kaupungin viime vuoden tilinpäätös nousi reippaasti plussalle. Vuoden hyvään tulokseen vaikuttivat sijoitusten myyntivoittojen lisäksi alhaiset korkomenot ja arvioitua suuremmat valtionosuudet. Vaikkakin verotulot hieman petti. Haastetta taloudessa kuitenkin riittää, sillä toimintakulujen kasvua on pyrittävä hillitsemään niin että menot ja tulot kohtaavat toisensa.

Kaupungin suurimmat investoinnit olivat viime vuonna. Kauppakadun peruskorjauksen loppuunsaattaminen, uuden uimahallin aloitustyöt sekä Hiljalankadun peruskorjaus. Karjalahden palvelukeskuksen remontin suunnittelutyö on myös aloitettu. Viime vuonna palo ja ensihoitotiloissa havaittu kosteusvauriot tuo painetta ja tuskaa päättäjille. Tarkastuslautakunta paikanpäällä ja totesi tilanteen vakavuuden etenkin henkilöstön terveyden tilasta. Lautakunta rohkaisi päättäjiä aikaistamisesta uusien tilojen rakentamista, vedoten alhaiseen korkokantaan. Investoineista huolimatta viimevuonna lainakanta pieneni noin 2.7 miljoonalla eurolla.

Tarkastuslautakunta on erittäin huolestunut. Kaupungin valtiolle maksamat työmarkkinatukien sakkomaksut jotka ovat tuplaantuneet edellisvuodesta. Lautakunta muistuttaa, että työmarkkinatuen sakkomaksu on vastikkeetonta valtiolle. Kaupungin omilla toiminnoilla sakkomaksua voidaan tuntuvasti pienentää.

On kannustettava viranhaltioita, työntekijöitä ja luottamushenkilöitä jatkamaan jo alkuun saatettuja ponnisteluja talouden tasapainottamiseksi. Rentouttavaa kesää kaikille!

*Reijo Puranen
Tarkastuslautakunnan puheenjohtaja*

1. Tarkastuslautakunta

Kaupungin oman ulkoisen valvonnan ja sisäisen valvonnan järjestäminen

Kuntalain 71 §:n mukaan tarkastuslautakunnan on valmisteltava valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioitava, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet. Tarkastuslautakunnan on huolehdittava kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta. Jos kaupungin taseessa on kattamatonta alijäämää, tarkastuslautakunnan on arvioitava myös talouden tasapainottamisen toteutumista.

Tarkastuslautakunnan arviointitehtävä on osa kunnan ulkoista tarkastusta, jonka toisen osan muodostaa tilintarkastajan suorittama tilintarkastus.

Kuntalain 74 §:n mukaan tarkastuslautakunnan on hankittava tilintarkastuskertomuksessa tehdystä muistutuksesta asianomaisen selitys sekä kaupunginhallituksen lausunto.

Tarkastuslautakuntaan kuuluvat puheenjohtajana Reijo Puranen, varapuheenjohtajana Esko Isoniemi sekä jäsenenä Helvi Kekkonen, Anne Hannila, Jussi Peltokorpi ja Ritva Kyllönen. Helvi Kekkonen henkilökohtainen varajäsen Saija Isoniemi on osallistunut kokouksiin Helvi Kekkonen ilmoitettua esteistä.

Tarkastuslautakunnan esittelijänä on toiminut puheenjohtaja Reijo Puranen. Lautakunnan valmistelijana ja sihteerinä on toiminut toimistosihteeri Seija Ainassaari ja palvelusihteeri Jyri Flink.

Hallinnon ja talouden tilintarkastajana on toiminut KPMG Julkishallinnon Palvelut Oy. Vastuunalaisena tilintarkastajana on toiminut JHTT Elina Pesonen ja JHTT Helena Järvenpää. Tilintarkastaja on raportoinut sopimuksen mukaisesti suorittamistaan tarkastuksista tarkastuslautakunnalle ja antanut kuntalain 75 §:n mukaisen tilintarkastuskertomuksen.

Lisäksi tilintarkastajan kirjalliset salaiset raportit (JulKL 24 1. mom. 15 kohta) on toimitettu tiedoksi kaupunginjohtajalle ja talous- ja hallintojohtajalle.

Tarkastuslautakunnan toiminta

Lautakunta on kokoontunut vuoteen 2015 kohdistuvaa arviointia varten 5 kertaa. Työnsä lautakunta on toteuttanut etukäteen laaditun työohjelman mukaisesti.

Lautakunta on tutustunut laaja-alaisesti kaupungin toimielinten toimintaan viranhaltijoiden esittelyjen, toimintaa ja taloutta koskevien raporttien ja toimielinten pöytäkirjojen avulla. Arviointi perustuu tarkastuslautakunnan saamiin tietoihin, kansalaispalautteeseen ja toimintakertomustietoihin.

Arviointikertomuksen laadintaprosessissa korostuu lautakunnan jäsenten rooli käsiteltävien asioiden ja niistä esitettävien arviointien osalta. Tällä on haluttu korostaa sitä, että vain lautakunnan jäsenet allekirjoittavat kertomuksen. Viranhaltijan vastuulla on lähinnä tarkastuslautakunnalle toimitettavien riittävien tietojen hankinta, joiden pohjalta lautakunta voi laatia arvionsa.

2. Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Tavoitteiden asettaminen

Kuntalain 65 §:ssä korostetaan tavoitteiden asettamista ja niiden seurannan merkitystä toiminnan ja talouden ohjauksessa sekä kytkemistä määrärahoihin ja tuloarvioihin. Valtuusto voi johtaa kuntaorganisaatiota vain asettamalla talousarvion teon yhteydessä realistiset toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Tavoitteiden tulee olla mitattavia, niiden tulee ilmaista palvelujen saatavuutta, niihin pitää pystyä vaikuttamaan ja niiden välillä tulee olla selkeä resurssiyhteys.

Talousarvion toteutumisvertailussa sekä raportointien yhteydessä tulee seurata myös toiminnallisten tavoitteiden toteutumista.

Kunnan taloudellinen asema ja sen kehittyminen

Haapajärven kaupungin tilinpäätös vuodelta 2015 on ylijäämäinen 1 672 964,63 €. Talousarviossa oli ennakoitu ylijäämää 996 393 € ja talousarviomuutosten jälkeen ylijäämää 1 101 393 €.

Talousarviossa ennakoitua parempaan tulokseen vaikuttivat mm. seuraavat seikat

- Korkokulut jäivät ennakoitua pienemmäksi n. 180 000 €, koska korkokanta oli yleisesti alhainen koko vuoden*
- muita rahoitustuottoja kertyi sijoituksista n. 620 000 € ennakoitua enemmän*
- valtionosuuksia kertyi arvioitua enemmän n. 215 000 €*

Alla olevassa taulukossa on esitetty vertailu kunta- ja palvelurakenneuudistuksesta annetun lain (15.2.2007) 9 §:ssä tarkoitettuihin rahoituksen riittävyttä tai vakavaraisuutta kuvaavien kunnan talouden tunnuslukujen raja-arvoihin:

Tunnusluku	Raja-arvo	Haapajärvi 2013	Haapajärvi 2014	Haapajärvi 2015	alittuu/ylittyy
<i>Kunnan vuosikate ilman kuntien valtionosuuslain (1147/1996) 13 §:n mukaista harkinnanvaraista rahoitusavustusta negatiivinen</i>	0	-1608	1401	3212	Ei
<i>Kunnan tuloveroprosentti on vähintään 0,5 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroprosentti</i>	20,24	21,00	21,00	22,00	Kyllä
<i>Asukasta kohti laskettu kunnan lainamäärä ylittää kaikkien kuntien keskimääräisen lainamäärän vähintään 50 prosentilla (raja-arvo 2012 tilinpäätöksien arvioihin)</i>	4 100	4027	4358	4021	Ei
<i>Kunnan taseessa on kertynyttä alijäämää</i>	0	-1411	-1675	-2	Kyllä
<i>Kunnan omavaraisuusaste on alle 50 %</i>	50	38,3	39,4	42,4	Kyllä
<i>Kunnan suhteellinen velkaantuneisuus on vähintään 50 %</i>	50	76,4	70,9	65,1	Kyllä

Kuten yllä olevasta taulukosta käy esille, Haapajärven kaupungilla rahoituksen riittävyys ja vakavaraisuutta kuvaavan kuuden tunnusluvun raja-arvo ylittyy neljän tunnusluvun osalta. Kertynyt alijäämä on lähes kuitattu.

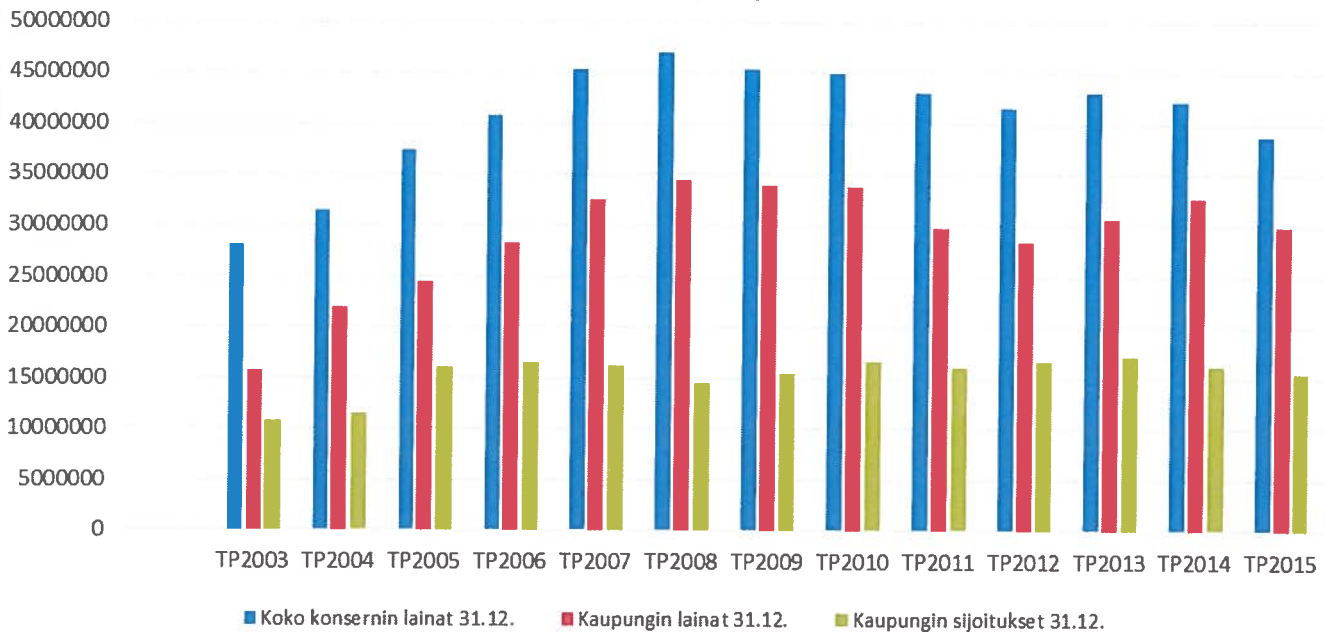
Haapajärven kaupungin lainakanta 31.12.2015 oli 29 907 284 €. Lainamäärä väheni vuoden aikana 2 740 301 €. Kaupungin lainaa asukasta kohti oli vuoden vaihteessa 4 021 €.

Konsernin lainakanta 31.12.2015 oli 38 777 755 €. Koko konsernissa lainamäärä väheni vuoden aikana 3 373 571 €. Konsernin lainat asukasta kohti vuoden vaihteessa oli 5 213 €.

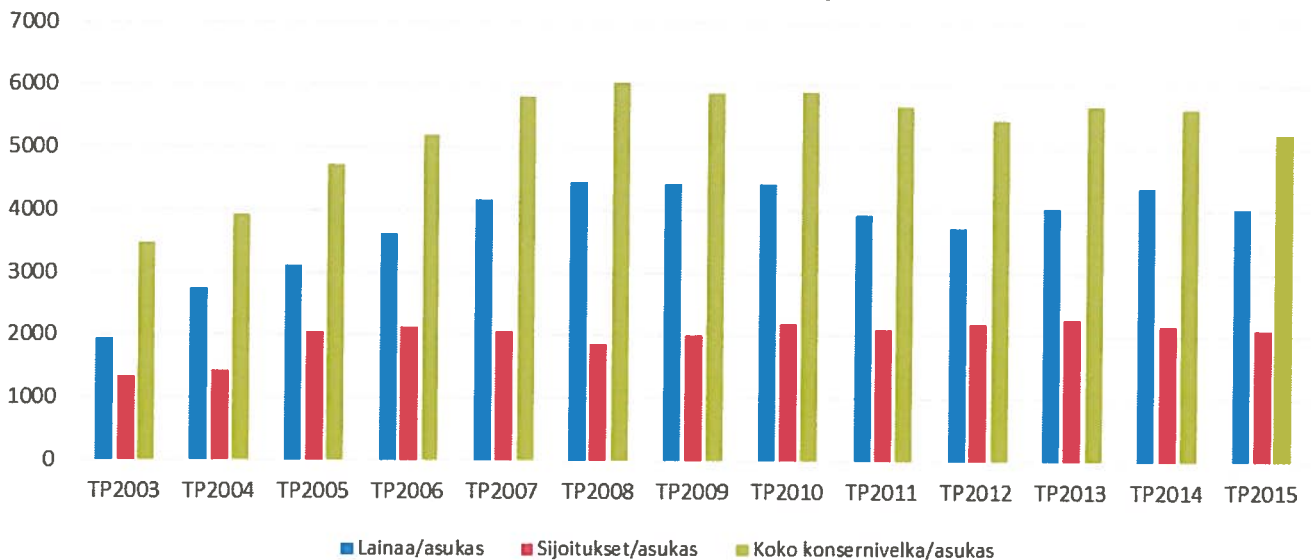
Haapajärven kaupungin sijoitusten arvo 31.12.2015 oli 15 577 768 €, joka on asukasta kohti 2 094 €.

Kun lainamäärästä asukasta kohti (4 021 €) vähennetään sijoitukset (2 094 €) velkamääräksi asukasta kohden jää 1 927 €.

Haapajärven kaupungin lainat ja sijoitukset

Kaupungin ja konsernien lainamäärät ja sijoitukset/asukas

Tarkastuslautakunnan arvio vuoden 2015 talousarvioon asetettujen tavoitteiden toteutumisesta

Tasapainottamisohjelma

Vuoden alussa oli kattamatonta alijäämää 1 674 909,32 €. Vuonna 2014 tehty tasapainottamisohjelma on tukenut suurimmaksi osaksi.

Kaupunginvaltuusto teki tasapainottamisohjelman mukaisen koulun lakkautuspäätöksen 10.11.2014.

Kumulatiivista alijäämää taseessa 31.12.2015 oli vain 1 944,69 euroa.

Tuloslaskelma

Verotulojen kertymä v. 2015 oli 23 200 543 €, joka budjetissa oli arvioitu 23 318 500 €:ksi (sis. ta-
muutokset) eli toteutuma oli 67 956 € pienempi.

Käyttötalous netto v. 2015 pieneni edelliseen vuoteen verrattuna 0,2 % eli 81 449 €. Tilinpäätös
ylittää budjetin 260 626 €. Vuoden 2014 tilinpäätös ylitti budjetin 524 517 €.

Perinteisesti terveen kunnallistalouden merkinä on pidetty sitä että vuosikate on vähintään
poistojen suuruinen. Vuosikate vuonna 2015 oli 3 212 410,06 € ja poistot oli 1 624 911,47 €.

Arvopapereiden myyntivoittoja oli 1 598 770 € ja myyntitappiota 60 831 €

Rahoitusosa

Vuoden 2015 nettoinvestoinnit olivat 1 520 541 € ja lainakanta väheni 2 740 301 €.
Vuoden 2014 nettoinvestoinnit olivat 2 729 661 € ja lainakanta väheni 1 994 821 €.

Konsernitarkastelu

Haapajärvi- konserniin kuuluu yhteensä 9 yhteisöä sekä 6 kuntayhtymää. Kaupunginjohtaja vastaa
operatiivisesta johtamisesta ja seuraa omistajapolitiikan sekä konsernin tavoitteiden toteutumista.

Konsernien tavoitteena on konsernien koko velkamäärän pienentäminen. Tytäryhtiöiden toiminta
esitellään luottamusmiehille maaliskuun loppuun mennessä. Yhtiöiden hallitusten valinnassa
huomioidaan Kuntaliiton ohjeet. Yhtiöiden keskinäistä yhteistyötä hallinnossa ja muissa
toiminnoissa kehitetään.

Konsernien yhteisissä tavoitteissa, velkamäärän pienentämisestä on suurimpien tytäryhtiöiden
osalta onnistuttu. Koko konsernin velkamäärä väheni n. 3.37 miljoonaa euroa. Konsernit esittelivät
toimintaansa iltakoulussa.

Kiinteistö Oy Haapajärven Vuokratalojen käyttöasteen tavoite on yli 95 %, toteutui 91,71 %.
Haapajärven Kehityskeskus Oy toiminnallinen tavoite on tarjota yrityksille toimitiloja. Hallitilojen
vuokrausaste on n.82 %. Tarkastuslautakunta on huolissaan jatkuvasta käyttöasteen
laskemisesta.

Hallintopalvelut

Kaupungin valtiolle maksamat työmarkkinatuen sakkomaksut:

2008	99 840,55
2009	105 823,30
2010	86 816,60
2011	97 734,00
2012	149 524,08
2013	163 713,87
2014	161 077,13
2015	354 013,46

Tarkastuslautakunta huomauttaa, että työmarkkinatuen sakkomaksu on vastikkeetonta rahaa. Valtiolle vuonna 2015 maksettujen sakkomaksujen määrä on tuplaantunut. Asialle on tehtävä jotakin, kaupunki voi omilla toiminnoillaan pienentää sakkomaksua.

Henkilöstötilinpäätös

Kaupungin johtoryhmä on perustanut työryhmän miettimään keinoja henkilöstön jaksamisen ja työhyvinvoinnin parantamiseksi.

Henkilöstöllä on ollut mahdollisuus osallistua erilaisiin terveyttä ja hyvinvointia edistäviin aktiviteetteihin mm. henkilöstön työhyvinvointipäivä sai positiivista palautetta.

Vuoteen 2014 verrattuna koko henkilökunnan sairauspoissaolot nousivat 225 päivällä, eli 5,9 %

Selännepalvelut

Peruspalvelukuntayhtymä Selänteen talousarviomäärärahojen ylitykset olivat talousarvioon verrattuna yli n. 414.000 euroa. Kehitys on ollut parempaan päin, kulutusta on pystytty vähentämään vuoteen 2014 verrattuna.

Sivistystoimi

Hallinto

Useista pyynnöistä huolimatta lukuja koulukuljetuskustannuksista, ei edelleenkään ole löytynyt toimintakertomuksesta.

Perusopetus

Talouden tasapainotusohjelman johdosta on lakkautettu Kumisevan koulu 1.8.2015.

Koulujen yhteinen painopistealue laadun kriteereiden kehittäminen ja vakiinnuttaminen jatkui kevätlukukauden 2015. Kaikkien koulujen yhteisenä painopistealueena on lv. 2015–2016 tieto- ja viestintätekniikan kehittäminen.

Haapajärvi haki ja sai erityisavustusta opetus- ja kulttuuriministeriöltä opetusryhmien koon pienentämiseen lukuvuosille 2015–2016. Avustus käytettiin resurssiopettajien palkkaukseen. Perusopetus on mukana useissa muissakin hankkeissa ja verkostoissa.

Esi- ja perusopetuksen toiminnalliset tavoitteet toteutuivat.

Lukio

Lukioon hakeutui 2015 keväällä yhteishaussa 53 ensisijaista hakijaa. Markkinointiin panostettiin ja työ tuotti tulosta.

Oppilasmäärän kasvu on vaikuttanut positiivisesti oppilaskohtaisiin kustannuksiin.

Vapaa-ajan koulutus, Jokilatvan opisto

Jokilatvan opiston Haapajärven osasto on hieman ylittänyt talousarvion. Mittareiden mukaan Jokilatvan opiston Haapajärven osasto on tehostanut toimintaansa.

Jokilaaksojen musiikkiopisto ja Tanssiopisto Uusikuu toimivat itsenäisinä oppilaitoksina, joilla on oma hallinto ja rehtori. Tanssiopisto Uusikuu on vuodesta 2009 asti ostanut rehtoripalvelut Jokilatvan opistolta.

Kulttuuri

Kulttuuripalvelut on järjestänyt tapahtumia ja näyttelyitä ja tehnyt aktiivisesti yhteistyötä erilaisten yhteisöjen kanssa. Talousarvion mukaan tapahtumien osallistujia määrä jäi tavoitteesta. Museo käyntien tavoitteista puolet ovat täyttyneet.

Ruokapalvelut

Kouluaterian hinta on laskenut vuoteen 2014 verrattuna ollen nyt 2,41 €. Ruokapalvelut ovat pystyneet tuottamaan palveluita hyvin alle talousarvioin.

Toimenpiteiden ansiosta sairaslomien määrä on vuodelle 2015 pienentynyt.

Kirjasto

Edelleenkin kirjaston lainamäärät sekä kirjastokäynnit ovat laskeneet niin kirjastosta kuin kirjastoautostakin. Kirjastotilojen ja -toimintojen nykyaikaistaminen voisi lisätä kirjaston käyttöä.

Liikunta

Liikuntatilat ja- paikat olivat v. 2015 tehokkaassa käytössä mm. Haapajärvellä järjestettyjen liikuntatapahtumien ansiosta. Haapajärviset menestyneet urheilunsaralla, kaupunkiin on tullut MM-, EM- ja SM-mitaleja.

Uimahallin aukiolotunnit ovat tuplaantuneet talousarvioon verrattuna. Uuden uimahallin rakentaminen alkoi vuonna 2015.

Hiihtoladut pidettiin heikosta lumitilanteesta huolimatta hyvässä kunnossa. Valaistujen latujen valaistus aikaa pitäisi vähentää, esimerkiksi Somerossa valot palavat yötä päivää.

Tekniset palvelut

Hulevesimaksu

Hulevesimaksutulot on 80 735 toteutuma 76,89 % ja menoja 74 852 € toteutuma 71,29 %.

Kaavoitus

Haapajärven kaupunginhallitus on päättänyt panna täytäntöön kaupunginvaltuuston hyväksymän keskustan osayleiskaavan 2035. Täytäntöönpanosta jäi pois kolme aluetta, joista on tehty valitus.

Tuulivoimalapuisto- ja yleiskaavat kaavoitettiin. Tuulivoimalapuistoista Sauviinmäen kaavoitus hyväksyttiin sekä Ristiniityn ja Välikankaan tuulivoimalapuistojen osayleiskaavat ovat vireillä.

Yksityistiet

Yksityisteiden talviauraus järjestettiin edelleen kaupungin toimesta ja asutuilta kiinteistöiltä perittiin omavastuuosuus 50 euroa / talous. Kaupunki osallistuu edelleen sellaisten yksityisteiden peruskorjaukseen, jotka saavat valtiosuuden.

Yksityisteitä Haapajärvellä on 290 km. Talousarviossa oli varattu 155,17 €/km/v. Tilinpäätöstoteuma 111,86 €/km/v eli 72,09 %.

Yksityistiet: menot 70 553 €, 70,55 % (TA 100.000 €)

tulot 38 113 €, 69,30 % (TA 55.000 €)

Yksityistiemäärärahaa on arviointivuonna säästynyt 12 560 €.

Liikenneväylät

Kaupungin ylläpidettäviä katuja on 37 km. Talousarviossa oli varattu 3746 €/km/v. Tilinpäätöstoteutuma 5201 €/km/v eli 138,86 %. Liikenneväylämenot 192 455 €.

Investoinnit

Investoinnit toteutuivat pääosin valtuuston päätösten mukaisesti. Uimahallin rakennustyöt aloitettiin vuonna 2015. Kauppakadun peruskorjaus on saatettu loppuun ja Hiljalankadun peruskorjaus on aloitettu. Kokonaisuutena investoinnit toteutuivat määrärahan puitteissa.

Haapajärvellä 27.5.2016

Haapajärven kaupungin tarkastuslautakunta

Reijo Puranen
Puheenjohtaja

Esko Isoniemi
Varapuheenjohtaja

Ritva Kyllönen
Jäsen

Anne Hannila
Jäsen

Helka Pekonen
Varajäsen

Saija Isoniemi
Varajäsen